Nagykapos: egy kisváros példát mutat

Ez év novembere elején érdekes és színvonalas est résztvevői lehettek Budapesten a Magyarok Háza Bartók termének látogatói: a Rákóczi Szövetség égisze alatt működő Rákóczi Klub tartotta itt immár sokadik rendezvényét. A Rákóczi Szövetségről annyit, hogy az ország legnagyobb civil szervezeteinek egyike, és tevékenységét Szlovákia magyarlakta részén, a Felvidéken fejti ki. Működése különböző területekhez kötődik, huszonöt városban és helységben tart fenn helyi alapítványokat, amelyek az ottani magyar közösségek munkáját segítik. A Rákóczi Klubban évente két alkalommal mutatkozik be egy-egy felvidéki kistérség. Ezúttal a nagykaposiakon volt a sor.

Az esten jelen volt Skultéty Csaba közéleti személyiség, publicista, Nagykapos díszpolgára, aki „Vasfüggönyökön át. A Szabad Európa Rádió mikrofonjánál – előtte és utána –„ című, nemrég napvilágot látott könyvét dedikálta.

Nagykapos a 11–12. század táján keletkezett, mint határőr település, neve a kapu szavunkból származik. Eleinte királyi birtok volt, 1342-ben Károly Róbert a nevickei uradalommal együtt a homonnai Drugetheknek ajándékozta. Nagykapos lakosai már a 14. század elején városi polgárok voltak és kiváltságokat élveztek. A településen keresztül vezetett a Tokajt Ungvárral összekötő út.

A 16–17. században a város élénk kereskedelmi gócpont volt és céhek sokaságának adott otthont. Ennek ellenére nem vált nagy iparközponttá, inkább a mezőgazdaság került előtérbe, mert az Ungvidék erre nagyon alkalmas volt.

Szeretnék itt közreadni egy megfigyelést. Idén májusban a Bercsényi Miklós Alapítvány meghívást kapott Nagykaposra a Mécs László Napok rendezvényeire. Estefelé érkeztünk a határra, ahol mindössze pár percig időztünk, mivel csak az útleveleinket vizsgálták meg és már mehettünk is tovább. Érdekes módon utunk olyan falvakon vezetett keresztül, ahol már kilenc óra tájban sötétek voltak az ablakok, az utcán sem embereket, sem járműveket nem láttunk, a boltok és a kocsmák is zárva voltak. Nagykaposi tartózkodásunk alatt ezt a jelenséget szóvá is tettük. Egy idősebb beszélgetőtársunk elmondta, errefelé hagyomány és jó orvosság is a szegénység ellen, hogy az emberek megfogják a munka végét: földet művelnek. Ezért nem üres a pince és a kamra, ám a fárasztó nap végén a korán kelők korán le is fekszenek; életvitelük így szabja ezt meg.

A határ közelsége nem alakított ki azon a környéken egy olyan életformát, mint amilyen Kárpátalján meghonosodott: az üzletelés és következménye, a kereskedő szellem ott nem érzékelhető. Az emberek időt szakítanak arra, hogy eljárjanak valamilyen egyesületbe, hogy játékonykodjanak, ápolják a hagyományokat.

... A Magyarok Házában bemutatkozó küldöttség egy citerazenekarral és egy vegyeskórussal érkezett Budapestre. Barkó Zsuzsa, az Erdélyi János Vegyeskórus vezetője főállásban tanítónő. Vele beszélgetve megkérdeztem, kisebbségi sorban, szerény anyagi lehetőségek mellett mi tartja fenn a kultúrát?

– Leginkább csak magunkra támaszkodhatunk – válaszolta. – A kisebbségi lét közepette csak összetartással és áldozatvállalással tudunk eredményesen tevékenykedni. Ezt tesszük, ennyivel tartozunk önmagunknak és közösségünknek.

Nagykaposon két énekkar is van. Nemcsak Szlovákia magyarlakta településein ismerik őket, hanem Magyarországon és Erdélyben is. Minden évben több meghívást is kapnak különböző rendezvényekre. Ahol egyszer bemutatkoztak, oda visszahívják őket.

A FÁBOTÓ citerazenekar neve egy betűszó, rövidítés. Az együttes Kelet-Szlovákia magyarságának egyetlen citerazenekara, vezetője Fazekas István.

– Fennmaradásunk egyik záloga kultúránk – mondta. – A citerázás hagyományápolás is. Együttesünk megalakításával sikerült felélesztenI a népzene egyik válfaját és ráirányítani a közönség figyelmét egy régi hangszerre. Egyre több helyen ismerik meg muzsikánkat otthon és Magyarországon. Ez ad erőt munkánk folytatásához.

A közösségépítéshez lelkes és hiteles emberekre van szükség. Ilyen ember Gabri Rudolf, a Nagykapos és Vidéke Társulás elnöke. A Társulás pár éve megvásárolt egy romos épületet, átépítette, felújította és Magyar Közösségi Házat hozott létre benne, amely Nagykapos magyarságának szellemi központja lett. Gabri Rudolf így vall munkájukról, céljaikról:

– A Magyar Közösségi Házat működtető Társulás a vidék magyar civil szervezetei, kulturális csoportja együttműködését tartja az elmúlt évek legnagyobb sikerének. Itt, a Magyar Házban sikerült egyesíteni erőinket, hogy együttgondolkodva és cselekedve mi is hozzájáruljunk a nagy Kárpát-medencei feladathoz: a magyar nemzet határokon átívelő egyesítéséhez. Szervezeteinkre joggal vagyunk büszkék. A Magyar Közösségi Ház az oktatás terén is tudott és mert újat hozni a vidéknek, hiszen szakmai műhelyéből került ki „A szlovákiai magyar felnőttképzés stratégiai alternatívái" című kutatási anyag. A Nagykapos és Vidéke Társulást ott találjuk a Pannon Forrás Kárpát-medencei Felnőttképzési Hálózat alapító szervezetei között.

Nagykapos és vidéke magyarságának összefogása és együttműködése példamutató. A nehéz körülmények és a sok gáncsoskodás ellenére is turulmadaras, koronás emlékművet tudtak állítani a Honfoglalás 1100. évfordulójára. Szobra áll itt Szent Istvánnak, Dobó Istvánnak, Mécs Lászlónak. Erdélyi Jánosnak domborműve van a településen, emlékoszlopot állítottak a II. világháború áldozatainak és az elhurcoltaknak, a kitelepítettekre pedig táblával emlékeznek a város polgárai.

Nagykaposnak mindössze 6300 magyar nemzetiségű lakosa van. Amit tesznek, és ahogy teszik, példamutató. Illesse őket tisztelet és elismerés. Áldozatos munkájukhoz mi is további sikereket kívánunk.

GORTVAY GÁBOR,
a Bercsényi Miklós
Alapítvány titkára

